

tarveligste, men som dog er faaledes, at den Mand, der virkelig vil, ogsaa kan komme igjennem, selvfølgelig naar han ikke gaar hen og kjøber enhver Ting hos Spiseværet, men søger at indkjøbe Alting, hvor det er billigt. Mine Herrer, det, som jeg nu nævner for dem, er hverken en Tanke fra idag eller igaar, men en Tanke, som jeg har havt fra første Jærd af. Det er allerede 6—7 Maanedes siden, at jeg har ladet de Naagjældende, som havde dermed at gjøre, tilflyde fornøden Underretning, hvorefter Spørgsmaalet kunde komme under Overveielse, og jeg har ved mange Leiligheder erklæret mig villig til at faae dette som saa mange andre Spørgsmaal fremmet, men det er ikke lykkedes at faae det fremmet. Nu fremstiller det sig noget anderledes for mig. Jeg blev overordentlig behagelig overrasket forleden Dag ved at finde det Vndringsforslag, som er stillet af de ærede Medlemmer for Thisted Amts 3die Valgkreds (Bagger), Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holtstein-Ledreborg), Aalborg Amts 1ste Valgkreds (S. Jensen), Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. N. Hansen), Aalborg Amts 5te Valgkreds (B. Holm) og Svendborg Amts 5te Valgkreds (Høgsbro), og som jo for Næsten ikke ligger for til Behandling, og da jeg saae det, kunde jeg ikke sige Andet end: Her har jeg maaske en Leilighed, jeg kan benytte til at gennemføre Noget, som jeg anser for rigtigt, og derfor bør jeg benytte den. Det var jo klart for mig, at, naar jeg havde denne Opfattelse og havde udtalt den for 5—6 Maanedes siden her i Thinget, vilde det kun være altfor fristende for mig at benytte Leiligheden; og ligesom jeg havde benyttet Leiligheden til ifjor uventet at faae et Tillæg udvirket for Spillemænd og Lieutenanter, vil jeg med stor Fornøielse benytte Leiligheden, der er given mig af de ærede Medlemmer, til ogsaa at faae Noget gjort for de Menige; men, hvad jeg ganske vist maa sætte Pris paa, er, at denne Hjælp gives under den rigtige Form. Jeg skal ikke gaa videre ind herpaa, men kun antyde, at der er nogle Enkelte, der ganske vist ere glemte, som Spillemænd af 5te Grad, som det vilde være naturligt at tage med, men som det ogsaa er ganske naturligt, at de ærede Medlemmer have kunnet overse; men der er en anden Side af Sagen, som jeg maa fremhæve, og det er den, at efter min Opfattelse kommer det jo ikke ærede Medlemmer an paa at anvende disse netop 59,000 Rd. til Fordel for Mandskabet, men at gjøre noget Fornuftigt for at forbedre Mandskabets Raar, og derfor venter jeg ærede Medlemmers Tilslutning til mit Vndringsforslag, der har den Fordel, at det er mere retfærdigt. Det Mandskab, vi bespise ved Naturalforpleining, faar nemlig af sig selv de 2 Skilling, fordi Staten betaler Naturalforpleiningen med et større Beløb, end den afdrager i Lønningen, og Kvarterværterne faae heller ikke Saameget, saa dette Mandskab virkelig er

bedre stillet end det andet. Derfor synes det at være det Naturlige at sige: De, der trænge, ere de, der ikke faae Naturalforpleining in natura; dem give vi 2 Skilling, men de Andre er der ikke tilstrækkelig Grund til at give baade i Pose og Sæk, og derfor vil jeg anbefale ærede Medlemmer at stemme for mit Vndringsforslag, naar det senere foreligger.

Men jeg maa strax udhæve for dem, at, ligesom jeg ikke betragter min Pligt mod Mandskabet for at være forbi, naar jeg beder Dem om de 2 Skilling, faaledes er deres Pligt, mine Herrer, heller ikke forbi, naar De bevilge dem de 2 Skilling, thi der er mange andre Ting, som gribe stærkt ind i Soldatens hele Vælfærd, baade det fysiske og moralske, og derfor maa vi ogsaa gaa over til at se, hvorledes Soldaten har det i alle andre Henseender, vi maa undersøge de sanitære Forhold, hvorledes hans Bolig er, hvilken Hvile og Søvn han faar, hans Sygepleie og de moralske Forhold, hvorunder han lever. Om alle disse Forhold har jeg fra første Jærd søgt at danne mig en bestemt Anskuelse, og jeg skal nu give dem en lille Beskrivelse af, hvorledes hver enkelt af disse Ting er. Jeg skal først omtale, hvorledes Soldatens Bolig er. I Kjøbenhavn er Soldaten i Reglen kasererneret, udenfor Kjøbenhavn er det kun indtagelsesvis Tilfældet. Efter Lovgivningens paahviler det Byens Borgere at have en vis Indkvartering, men den Tid er forlængst forbi, da Borgerne ansaa det for en særlig Væe og Glæde at tage Soldaten i Kvarter, og Forholdet er det, at man nu bortliciterer Soldaten. Slavehandelen er forbudt, men Soldaten liciteres bort, og det er først for ganske nylig, at man har kunnet drive det til at faae saadanne Vilkaar opstillede, som ere de bedste, man nogenstinde har havt; thi før fordreves der ikke Andet end, at de Lokaler, hvor Soldaten boede, skulde være tætte paa Tag, Fag, Vinduer og Døre; naar han var gift, kunde man ikke lægge ham i en mørk Kjælder, men var han ugift, var det dog en anden Sag. Nu har man dog dreuet det til, at Gulvene skulle være saa tætte, at ingen ffabelige Dunster kunne trænge ind, at Loftsværelser kun maa benyttes, naar Loftet er forsynet med Brædebekledning, at Kjælderværelser kun maa bruges, naar de ere fuldkommen tørre, ja der er endog fastsat som Betingelse, at Vinduerne skulle kunne lukkes op, og at Værelserne maa være saa langt bortffjernede fra Svinestier, Møddinger og deslige ublugtende Steder, at Dunstene ikke kunne spores, naar Vinduerne lukkes op. Efter saadanne Betingelser bortliciteres Soldaten. Jeg skal erkjende, at Byerne i Reglen have gjort sig megen Umage for at skaffe ordentlige Kvarterer, men ikke desto mindre maa det ogsaa udtales, at i mange Byer er Indkvarteringsforholdet ordentligt, men andre Steder er det kun slet. Det er naturligt, at en af de medvirkende Årsager dertil har været den,